

Annenin Hastalığında Emzirmenin Sürdürülmesi

Dr. Öğr. Üyesi Şeyma Karatekin, PhD

Bebekler için ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme ve ardından uygun tamamlayıcı besinler eşliğinde emzirmenin iki yıl boyunca sürdürülmesi önerilmektedir. İki yıl anne sağlığı için önemli bir süredir ve bu zaman diliminde annenin sağlık sorunlarına bağlı tetkik ve tedavi ihtiyacı olabilmektedir. Bu dönemde emzirmenin sürdürülebilmesi için annenin sağlık profesyonelleri tarafından daha fazla desteklenmesi gerekebilir.

Anneler, hasta olduklarında hastalıklarının bebeklerine geçebileceği endişesine kapılarak kendileri emzirmeye ara verebilirler. Diğer yandan bilgisayarlı tomografi veya manyetik rezonans gibi görüntülemeler, cerrahi işlemler veya ilaç kullanımı nedeniyle de emzirme hakkında kararsız kalabilmektedirler. Bu durum bazen annelerin kendi tedavilerini ertelemesine bazen de gereksiz yere emzirmeyi sonlandırmalarına neden olabilir. Bu nedenle bu bölümde annelerin geçirebilecekleri hastalıklar, görüntüleme yöntemleri ve ilaç kullanımları hakkında sık karşılaşılan durumlara değinilecektir.

Annenin hasta olması:

Anneler grip olduklarında, anne sütünden bebeğe enfeksiyon geçeceği endişesine kapılabilirler. Oysa ki anne sütünden grip virusunun geçişi olmamaktadır. Üstelik anne sütü, bebeği gripten korumaya yardımcı antikorlar içermektedir. Bu nedenle emzirmeye devam edilmeli, anneye el yıkama ve maske kullanımı gibi genel koruyucu önlemler anlatılarak emzirme sürdürülmesi önerilmektedir.

Annede Hepatit B enfeksiyonu var ise bebeğe doğumdan sonra yapılan Hepatit B immünglobulini ve Hepatit B aşısından sonra anne emzirmeye devam edebilir. Hepatit C enfeksiyonu olan annelerde meme başında çatlak olmadığı dönem boyunca bebeklerini emzirmeye devam edebilirler. İnsan immun yetmezlik virüsü (Human immunodeficiency virüs, HIV) taşıyan annelerin bebekleri için ülkelere göre öneriler değişmektedir. Bizim ülkemizde temiz su ve formül süte erişim imkanları yeterli olduğu için ve HIV'li annenin bebeğini emzirirken bulaşma riski olduğu için TC. Sağlık Bakanlığı rehberlerine göre emzirilmesi önerilmez. Bu bebekler ilk altı ayda formül süt ile beslenmelidir.

Annenin bu dönemde meme sağlığı ile ilgili rutin kontrolleri veya sağlık sorunları olabilir. Mastit olan annelerde emzirmeye devam edilmesi tedavinin bir parçası olarak önerilmektedir. Herhangi bir nedenle meme ultrasonografisi veya mamografi değerlendirmesi gereken annelerde görüntüleme sonrası emzirmeye ara vermeksizin devam edebilirler. Daha önce kozmetik amaçla silikon uygulaması yapılmış annelerde de emzirmeye devam edilebildiği ancak emzirme başarısının daha düşük olduğu gösterilmiştir.

İlaç kullanılması gereken durumlar:

Emzirme döneminde ilaç kullanımı gereken annelerde, ilacın süt üretimine etkisi ve anneye geçişi, bebeğin bağırsaklarından emilim oranları vb. faktörler incelenerek emzirme ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilir. Klasik kitaplardaki bilgiler ve ilaç kısa ürün bilgisindeki öneriler , her durumda her ilaç için geçerli olmayabilmektedir. Bu nedenle ilaçlar için online veri tabanlarından (LactMed, e-lactancia) güncel öneriler kontrol edilmeli ve gerekli olmadıkça emzirme kesilmemelidir.

Radyolojik görüntüleme ihtiyacı gereken durumlar:

Emzirme döneminde herhangi bir nedenle direk grafi, bilgisayarlı tomografi (BT) ve manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ihtiyacı gerekebilmektedir. Bazı durumlarda BT için iyotlu kontrast madde, MRG için ise gadolinyumlu kontrast madde kullanılarak çekim yapılması gerekmektedir. Her iki kontrast madde için de süte geçiş miktarları çok düşük olduğundan emzirmeye devam edilebileceği belirtilmektedir.

Emzirmeyi etkileyebilecek durumlar tablo-1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Anneye ait klinik durumlar ve emzirmeye etkisi

Verem (Tüberküloz)	Akciğer tüberküloz tanısı almış ve henüz tedavisinin ilk 15 gününde olan annelerin bebeklerini emzirmesi önerilmez, ancak sağılmış sütleri ile bebeklerini besleyebilirler.
Bruselloz	Tedavi edilmemiş brusellozda, antijenemi döneminde emzirmeye ara vermek gerekir. Antibiyoterapi tedavisi başlangıcında en az 48- 96 saat süreyle ara verilir.
Hepatit B	Bebeğe Hepatit B aşısı ve immünglobulin yapılmasının ardından emzirilir.
Hepatit C	Meme başında çatlak veya kanama olmadığı dönemlerde emzirilebilir.
HIV*	Ülkemiz sağlık otoritelerine göre emzirmeyi sonlandırmak önerilir.
İlaç kullanımı	İlaçların büyük çoğunluğu emzirme döneminde kullanılabilir. Ancak kemoterapi gibi bazı ilaçların kullanımında emzirmeye bir süre veya tamamen ara vermek gerekebilir. Her ilaç için hekimin güncel literatürü gözden geçirmesi önerilir (LactMed, InfantRisk.com, e-lactancia).
Madde kullanımı	Hem madde kullanımı olan anneler de hem de madde tedavisi sırasında tedavi amaçlı ilaç kullanan anneler için multidisipliner bir ekiple, hasta özelinde karar alınmalıdır.

*İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü

Kaynaklar:

1. <https://www.cdc.gov/breastfeeding-special-circumstances/hcp/contraindications/index.html>
- 2.TC. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genele Müdürlüğü, HIV/AIDS Tanı Tedavi Rehberi, Hıv Pozitif Annenin Bebeğinin Beslenmesi 2019, Ankara.
- 3.Sriraman NK, Melvin K, Meltzer-Brody S. ABM Clinical Protocol #18: Use of Antidepressants in Breastfeeding Mothers. *Breastfeeding Medicine*. 2015;10(6):290-299.
- 4.Mitchell KB, Fleming MM, Anderson PO, et al. ABM Clinical Protocol #31: Radiology and Nuclear Medicine Studies in Lactating Women. *Breastfeeding Medicine*. 2019;14(5):290-294.
- 5.Semple, J. L. (2007). Breast-feeding and silicone implants. *Plastic and reconstructive surgery*, 120(7), 123S-128S.
- 6.Hernández-Aguilar, M. T., Bartick, M., Schreck, P., Harrel, C., & Academy of Breastfeeding Medicine. (2018). ABM clinical protocol# 7: Model maternity policy supportive of breastfeeding. *Breastfeeding Medicine*, 13(9), 559-574.
7. Harris, M., Schiff, D. M., Saia, K., Muftu, S., Standish, K. R., & Wachman, E. M. (2023). Academy of breastfeeding medicine clinical protocol# 21: breastfeeding in the setting of substance use and substance use disorder (revised 2023). *Breastfeeding Medicine*, 18(10), 715-733.